

РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРОБЛЕМИ АВТОНОМІЇ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Багдікян Сусанна Вараздатівна

Старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

Формування нового змісту освіти є одним із пріоритетних завдань для вищих навчальних закладів. Адже саме за якістю курсів та програм вищий навчальний заклад оцінюють студенти, роботодавці, міжнародні партнери.

Шляхом до розвитку, реформування й модернізації вищої освіти в Україні являється надання автономії закладам освіти.

Питання автономії вищих навчальних закладів доцільно розглядати з організаційної, кадрової та академічної сторони.

Щодо організаційної автономії, то у вищих навчальних закладах, а саме в університетах, існує подвійна система управління: ректорат і вчена рада. В свою чергу, до вченої ради університетів практикується активне залучення громадських діячів, різноманітних спонсорів тощо.

Помітною тенденцією в досягненні організаційної автономії навчальних закладів є збільшення у правлінні наглядових і вчених рад університетів зовнішніх представників. До вчених рад часто запрошуються потенційні роботодавці, які також беруть активну участь у прийнятті рішень щодо подальшого розвитку.

Відповідно до Закону про вищу освіту в Україні організаційна автономія має охоплювати такі основні напрями: (1) вибори ректора без залучення погодження з міністерством лише за рішенням зборів трудового колективу; (2) чітке дотримання терміну обіймання посад керівниками університетів і факультетів (два терміни по п'ять років без винятків); (3) залучення до Наглядової ради вищого учбового закладу більшої кількості зовнішніх членів – представників бізнесу і влади для інтеграції наукових розробок учбового закладу в підприємства державної і приватної форм власності; (4) надання рівного статусу всім вищим учбовим закладам щодо права утворювати певні академічні структури, вносити зміни в навчальний процес і навчальні програми.

Помітними є зміни в Законі про вищу освіту щодо вимог до обіймання посади керівника навчального закладу – це вже не

докторський ступінь, а будь-який науковий ступінь (кандидата/доктора наук), вчене звання (доцент/професор), не менше ніж 10 років науково-педагогічного стажу і громадянство України (для університетів державної і комунальної форм власності).

Також, передбачено можливість заснування інноваційних структур: наукових, технологічних, бізнес-парків шляхом внесення немайнових активів, передусім інтелектуальної власності вчених університету.

У контексті автономії вищих навчальних закладів, спрямованої на підвищення якості освіти, ключовим постає питання про сучасне, оновлене кадрове забезпечення вищих навчальних закладів.

Основним питанням пов'язаним з якістю викладання у вищих навчальних закладах являється рівень кваліфікації викладачів. Рішення про підбір і формування кадрового складу закладів освіти залишається на розсуд керівництва вищих навчальних закладів. Саме через рівень кваліфікації викладачів найперше сприймається рівень вищої освіти загалом. Якщо викладачі немотивовані, роками читають одні і ті самі курси, не застосовують сучасної літератури, не знайомі з сучасними технологіями викладання, то постає питання якості наданої освітньої послуги студентам.

Таким чином, Міністерством освіти і науки України було розроблено новий порядок присудження вчених звань, котрий спробував встановити високі вимоги до викладачів, котрі претендують на кар'єрне зростання. Зважаючи на низький рівень довіри до внутрішніх механізмів оцінювання роботи викладачів, головний наголос було зроблено на міжнародних критеріях: наявність статей у журналах, котрі входять до Scopus або Web of Science, та знання англійської мови на рівні B2, підтверджене міжнародним сертифікатом.

Щодо академічної автономії, то були прийняті важливі зміни у переформатуванні навчання.

Відповідно до наказу вищого учбового закладу, було прийнято рішення переглянути кількість дисциплін, які мають прослухати студенти за семестр. Кількість дисциплін було скорочено з 15 до 8 на семестр. Для порівняння, в Європейських вищих навчальних закладах існує практика викладання студентам не більше 4 або 5 дисциплін на семестр.

Скорочення, які були відображені в навчальному плані надають можливість студентам сконцентруватись на вивченні цікавих профільних предметів.

Скорочення кількості навчальних годин на одну ставку для викладачів вищих навчальних закладів з 900 годин до 600 годин, перегляд вимог щодо кількості обов'язкових дисциплін та скорочення кількості навчальних дисциплін на семестр, надало можливість учбовим закладам для ширшого переформатування навчальних планів всіх спеціальностей.

Самостійне формування навчальної програми після скасування усіх вимог Міністерства освіти і науки, щодо обов'язкових дисциплін, які повинні бути в навчальному плані усіх спеціальностей, не призводить автоматично до підвищення якості навчання, проте це відкриває нові можливості для розвитку академічної автономії вищих навчальних закладів.

Ринкові механізми швидше, ніж державне регулювання, здатні підвищити ефективність управління вищими учбовими закладами.

Одержуючи автономію, вищі учбові заклади, беруть на себе відповідальність за якість навчання і наукових досліджень.

Таким чином, повноцінна автономія вищого навчального закладу передбачає баланс між правом вибору стратегії організаційного, кадрового та академічного розвитку учбового закладу та відповідальністю вищого навчального закладу за якість надання освітніх і наукових послуг.

СУЧАСНІ ЗМІНИ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ

Буслаєва Ганна Володимирівна

Старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

Туристична галузь в Україні віднесена до сфери управління Міністерства економічного розвитку та торгівлі (Мінекономрозвитку України), який визнав туризм одним із п'яти пріоритетів для майбутнього розвитку України – поряд із сільським господарством, ІТ-сектором, металургією та розвитком оборонної промисловості.

Кабінет міністрів України схвалив стратегію розвитку туризму та курортів до 2026 року з метою створення всіх умов для комфортного, безпечного та різноманітного відпочинку в Україні. В першу чергу йдеться про збільшення кількості іноземних туристів, які почали менше приїждати в Україну після анексії Криму та початку бойових дій на Донбасі. За базовий відлік беруть показники у 2015